

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

Feria sexta: de grauitate pene damnato[rum]. Sermo. xiiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. VI. in sexagesima.

velit peccare: ergo iustus iudex qui cor
aspicit magis q̄ opus d̄ eos pena in
eternū duratura punire. Quidnā est q̄
tā multi se sentiūt morturos: t̄ t̄i pec-
care nō desinunt. Veniunt ad ianuas
mortis t̄ de pat̄is nō dolēt: nisi q̄ sem-
per peccare vellēt: q̄d vtiq; ip̄e de^s scri-
tato: cordiū oculo sapiēt̄ie sue clariss̄i-
me intuetur. Vanc rōnē tangit Greg.
iij. lib. dialogo. vbi petrus interrogat
cū t̄ dicit: Scire vellē q̄nō iustus est vt
culpa que cū sine p̄petrat sine fine pu-
niat. Et Greg. r̄ndet. Hoc recte petre
diceres si iustus iudex nō corda hoīm:
sed facta p̄saret. Quāq; em̄ ideo cū sine
deliquerūt: q; cū sine vixerūt. Nā volu-
issent vtiq; si potuissent sine fine viuere:
vt potuissent sine fine peccare. Offen-
dunt em̄ q; in pctō semp viuere cupiūt
qui nunq; desinūt peccare dū viuunt:
ad magnā ergo iusticiā iudicātis perti-
net vt nunq; careāt supplicio: q̄ in hac
vita nunq; voluerūt carere pctō. hec il-
le. Que verba etiā habent de peni. di.
f. c. voluissent. Et ad hoc facit illud q̄d
scribit. xxiij. dis. c. Diaconi sunt. vbi sic
habet: Moderatio dei ac pietas soluz
nostrū reditū q̄rit: ac nos cupit longa
bonitate sua saluari. Si nō conuert̄-
mur: si duri colli sumus: si in pct̄is vsq;
ad mortē illicite p̄duram; assidue pec-
cātū nō misere^t deus. Ad idē est. c. Ze-
gaf. xxiij. q. ij. Aug. insup de peni. dis.
viij. c. vi. in fine. ait: Qui impenitēs mo-
ritus oīno morit̄ et eternalr cruciatur.
Qui aut̄ impenitēs finit: si semp viue-
ret semp peccaret. ¶ Scda ratio quare
de iuste eternalr dānat̄ punit iiquos
est p̄pter obiectū. Quelibet em̄ offen-
sa p̄sideratur nō solū respectu act̄: sed
respectu dignitatis illius q̄ offendit.
Quāto etem̄ p̄sona q̄ offendit dignior
est: tāto culpa in illā cōmissa grauior: t̄
per consequēs pena debet esse durior.
Sicut q̄ regē offendit graui⁹ punitur
q̄ q̄ offendit suū famulū vel aliquē ru-
sticū. Qui ergo mortalr peccat: deus q̄
est infinitū bonū offendit: et charitatē

per quā est societas beatorū: ergo tā vti-
sione dei q̄ beatorū societate eternalr
priuari d̄ t̄ eterna pena puniri. Verū.
autē sup Lanf. di. q̄ q̄ mortalr peccat
vult non esse deū. Quod sic p̄bat. Qui
vult deū aut impotētē aut iniustū aut
inspiētē esse vult deū nō esse: s; q̄ mor-
taliter peccat velle deū aut sua peccas-
ta nescire: aut vindicare nō posse: aut
vindicare nolle: ergo velle deū nō esse
deū: t̄ q̄ vult deū nō esse deū: merito pu-
niēd⁹ est eterno supplicio. ¶ Tertia rō
quare iuste de^s malos eternalr dānat̄
est p̄pter p̄tēptū. Pctōres nāq; cōrē-
nūt infinitū bonū t̄ eternū gaudiū q̄d
potuissent eligere: t̄ q̄ volūtate elige-
rūt eternū malū iuste illis eterna sup-
plicia cōdonant̄. Vbi Aug. xxi. li. de ci.
dei. c. xij. inq̄t: Factus est malo dignus
eterno q̄ in se permit bonū q̄d eē posset
eternū. hec ille. Audiunt siq; de pctōres
scripturas clamātes p̄mittētēsq; tā fe-
licissima t̄ copiosa atq; iocūda i regno
celoz amicis dei: t̄ ipi de his nō curāt.
Vocat eos de^s p̄ dicta sanctorū: p̄horta-
mēta p̄phetaz: p̄ instructiones docto-
rū: p̄ terrores cōminationū: p̄ suauita-
tēq; bñficiōz. Venite inq̄t ad cenā ma-
gnā ad iocūda gaudia: ad paradisi des-
licias: vbi bonū absq; maloz leticia est
absq; merore. Et t̄i impij sic blādiētēz
deū nolūt audire: quinimo ipm quātū
possunt suis malis operib; impugnat̄
t̄ p̄sequunt̄. O bñdicti dei ordinata iu-
sticia q̄ malos eternis cruciatib; depu-
tasti: nullus p̄fecto de te cōqueri p̄t.
O miserabilis dānatorū cōditio q̄ tāta
experit̄ seueritatē: vt finē illorū pena
nunq; suscipiat. Durū esset homini sa-
no per diē t̄ noctē assidere lecto: t̄ i eis
mollitiē voluntari. Durū esset cuiq; dis-
soluto iuueni p̄ longa spacia cū formo-
sis iuuenulis puellit̄sq; ornatis-
sime eozare. Durum esset muliercule cui-
cūq; corporis ornāmēta nō deponere.
Et vt experitiā docet hec huiusmodi
que solaciofer delectabiliter fieri solēt
fastidium inducūt assiduitate sui. Deu

inquā hēn cur dormiunt pctōes? cur nō euigilāt? cur nō corrigūt malā vitā? cur non cōsiderant q̄ eis parati sunt in inferno cruciatus horrendi. Et tamen semp̄ ibi habitabunt post cētū annos: post mille: post milia miliū: imo nunq̄ pena ip̄s terminabit. O anima sterilis: o anima dura: o aīa insensata: o anima vitiosa. qd̄ agis: quone tēdis iter: quare ad in infernū pperas: vt vbi in eternū infelicitē viuas. Reuertere ergo ad dñm deū tuū q̄ te liberet a periculis dānationis: et tibi cōcedat grām in presenti et in futuro glām: in qua uiuēt regnat deus per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Feria sexta post dominicam in sexagesima de grauitate pene damnatorū contra illos qui plus timent malā vite presentis q̄ future. Sermo. xij.

Ruciabuntur

die ac nocte in scla seculorū. Apoc. ix. Magna profecto detestabilisq̄ est crudelitas eorū q̄ cognoscētes ppter sua pctā iminere sibi interitū dānationis: sereme: nō timēt: nō formidāt: nō corrigūt suā malā vitam. Quidnā magis vnusquisq̄ ptimescere d̄ q̄ cruciari? acerbissimos: atrocēsq̄ penas ac luctū itolerabiles inferni. Timēt pleriq̄ in hac vita existētes labores angustias: paup̄tātē: egritudines: illatas et melias: dāna: seruitutē: erilia: carceres: tēpestatē aeris: uehementiā v̄torū: aliaq̄ pericula q̄b̄ verari solent mortalitū gen̄. Sed reuera si recte saperent magis timere deberēt ad inferna descendere: vbi labores: angustie: tormēta: calamitas: luctus: gemitus: suspiria: clamores: lamēta: blasphemie: fames et sitis: ignominia: et ardor ignis etc. q̄b̄ dānati molestabunt et nūq̄ deficiēt. Et qm̄ nō parū pdesse pōt vni cuiq̄ talia cogitāti ad stritionē et deletionē pctōz. Itcirco adhuc in p̄nti sermone de grauitate pene dānatorū ali-

quid psequamur. Et notabimus tres rōnes papuas q̄b̄ itelligere valeam̄ damnatorū penam fore grauisimam.

Prima ratio d̄: cognitionis.

Secunda contrariationis.

Tertia desperationis.

¶ De grauisima est dānatorū pena eo q̄ nihil cognoscēt p̄ter illud quo cōtristari p̄nt: et de illorū sciētia. Caplm. s.

Prima rō ostēdēs grauitatē pene dānatorū d̄: cognitio nis: q̄ nihil cognoscūt aut cognoscere p̄nt nisi eaynde dolere possint atq̄ stristari. Ad q̄ plen̄ itelligēdū tria dubia proponimus declaranda.

Primū est de dānatorū sciētia.

Secūm de nostra distantia.

Tertium de beatorū gloria.

¶ Primū dubiū est de dānatorū sciētia. vtrū. s. dānati vtrā sciētia in h̄ mūdo acq̄sita. Et arguit q̄ nō. P̄rio q̄ i vsu sciētie magna est delectatio. Vn̄ p̄bia uij. ethi. c. viij. v̄ inquit p̄bia magnas delectationes h̄re. Et Actū. in. s. li. di. insti. Nullus est suauior aīe cib̄ q̄ cognitio veritatis. S̄ dānati nullā h̄nt delectationē sicut nec beati tristitiā: ergo nō vtunt aliq̄ sciētia. Sed arguit ex illa maxima p̄bia. Si de quo min̄ videt inesse inest: ergo de quo magis. s. paliquas penas huius mūdi q̄ minime sunt respectu penarū inferni perdit vsus sciētie: q̄ multo fortis deficiet ad penas inferni q̄ maxie p̄dicant. Tertio arguitur: q̄ dānati magis possent cogitare de deo q̄ de quocūq̄ alio itelligibili: q̄ p̄p̄inquo est intellectu eorū: sed sicut dicit mgr̄ sentētiarū in. iij. di. l. dānati post iudiciū in pfundioribus rebus erūt vbi nullā lucē dei videbūt: ergo multo minus de quocūq̄ alio itelligibili cogitabūt. S̄ d̄ argui potest. Primo quia Luce. xvi. habetur: q̄ abraham dixit diuiti damnata fili recodare: quia recepisti bona in vita tua: quod sibi nō dixisset nisi alleuisti potuisset sciētia acquisita in hoc mundo.

Feria. VI. in sexagesima.

¶ Secundo arguitur: quod dānati odiunt deum: sed nullus odit illud de quo non cogitat ergo dānati de deo cogitant: et a fili possunt de alijs cogitare. ¶ Tertio arguitur: quod dānati habent remorsum conscientie et vermes: sed conscientia non remordet nisi de peccatis que cognoscuntur: ergo in dānatis est usus scientie. Respondet ad hanc questionem Ricardus de media villa. ar. iij. q. s. et dicitur Bonifacii in iij. di. l. pre. s. ar. ij. q. ij. ¶ Dānati videtur scientia acquisita in hoc mundo: maxime quantum ad aliqua. Considerant enim mala que fecerunt et bona opera que omiserunt: ut hic usus scientie sit ad maiorem eorum afflictionem. ¶ Ad primum ergo argumentum in oppositum est dicendum quod Quis usus scientie sit per se delectabilis: tamen per accidens potest esse tristabilis. In dānatis enim post iudicium erit eorum natura ita plene comprehensa tristitia ut omnino sint indispositi ad aliquam delectationem. Et quod sicut dicit philosophus. ij. de anima. Actus actuum sunt in patiente bene disposito. Sed usus scientie nullam in eis delectationem poterit generare. Notandum tamen quod demones ante iudicium possunt habere et interdum habent aliquas modicas delectationes vanas et multum resperfas amaritudine. Sic autem dānate nullam penitus videntur habere delectationem. ¶ Ad secundum argumentum dicendum quod Quis ille pene sint maiores que ista non ita poterunt auferre dānatis usus scientie sicut possunt aliique pene hominibus in hoc mundo: quod organa corporum illorum ex voluntate dei servabuntur incorruptibilia ad maiorem afflictionem. Que organa hic per vehementiam peccatorum aliquando contingit corrumpi. Dānati tamen multominus erunt apti ad usum scientie nisi respectu eorum quorum consideratio erit ad augmentum sue tristitie. ¶ Ad tertium argumentum dicendum quod Quis deus sit propinquior intellectui eorum per essentiam quam alia obiecta: non tamen sub ratione obiecti nisi in quantum est puniens: et sic de eo maxime cogitant: non ex amore sed ex odio. In quantum autem est dulcis et misericors minime de eo cogitant. ¶ Secundum dubium est

de nostra distantia. Utrum videlicet dānati distantes a nobis cognoscant ea que circa nos fiunt. Et videtur quod sic: ut habet Lucas. xvij. Dicit ille dives damnatus ad abraham se quinque fratres habere: ergo sciebat adhuc illos supervivere. ¶ In contrarium est autoritas Augustini in libro de cura pro mortuis agenda que ponitur. xij. q. ij. c. fatendum. ubi ait: Fatendum est nescire quidem mortuos quid hic agatur. Respondet ergo secundum Ricardum in iij. di. quod damnatos cognoscere que circa nos fiunt potest intelligi tripliciter. Per scientiam: per coniecturam: per revelationem. ¶ Primo modo non cognoscunt ea que circa nos fiunt: quod cognoscere sic non possent nisi accipiendo similitudinem a rebus: ad quas accipiedas requiritur proportio: et propter quod quanto intellectus ad ipsam rem. Quis autem distantia non impedit cognitionem intellectus respectu rei cuius iam habet speciem: tamen proportio distantia qualis est inter animas que sunt in inferno et ea que circa vivos fiunt in hoc mundo impedit cognitionem intellectus respectu rei cuius non habet speciem: prohibet speciei acquisitionem. ¶ Secundo modo dānati cognoscunt multa que circa nos fiunt. Et statu enim preterito in quo homines viderunt: postea coniecturant multa que accidunt circa nos. Et sic cognoscebat ille dives dānatus quinque fratres suos adhuc vivere: quod secum in eorum mentibus illos non videbat: nec cum requiritur scientibus in sinu abrahe: tamen non erat cognitio certa: quia mortui ex speciali privilegio quibus penam faciunt in locis in quibus peccaverunt. ¶ Tertio modo cognoscunt aliqua que circa nos fiunt: vel per revelationem demonum: vel animarum ad eos descendenti. Sed nunquam fit eis aliqua revelatio nisi talis unde tristentur. Et sic patet solutio ad obiecta. ¶ Tertium dubium est de sanctorum gloria. Utrum scilicet dānati videant sanctorum gloriam in celo. Et ad hoc respondet Ricardus. ubi. s. quod damnati gloriam sanctorum non vident: quod visio est cognitio intuitiva et clara proprie loquendo de visione. Sic enim non posset videri glo-

ria beatorum qui viderentur beati et ipse deus. Et ergo gloria imperfecta eorum conjunctione cum deo consistat: non enim potest videri immediate et clare coniunctio aliorum quorum quin videantur ipsa coniuncta. In generali tamen et partim in speciali cognoscunt gloriam beatorum quasi arguendo. Nullum enim videtur damnatum qui tenuerit fidem et bonos mores: nisi cogitur intellectus eorum assentire quod vera est sacra scriptura: et ex consequenti quod boni habeant ea que in ipsis in sacra scriptura permittuntur. Et quod beatorum deo in sacra scriptura permittit iustis: non solum in generali: sed etiam partim in speciali: in quantum est bonum transcedens omnia temporalia bona. Sed damnati cognoscunt gloriam beatorum: non tamen in generali: sed etiam partim in speciali. De hac re cognitioe damnati tristant propter inuidiam felicitatis alienae: et caritatem beatitudinis proprie. Post iudicium tamen damnati eo quod proprias penas quasi totaliter eorum cognitio reflectet cognitionem istam non habebunt nisi forte in esse generalissimo: quod per complementum doloris intellectus eorum predicte argumentationi non vacabit. Quarta igitur erit in damnatis angustia: quanta amaritudo: quanta tristitia: quam cognoscet distincte omnia peccata per illos commissa quatuor dolor quam cognoscet bona que facere potuerunt: quam cognoscet mala que patient: quam reuelabunt eis ea que in hoc mundo fuerunt ut displicentiam habeant: quam considerabunt quod boni et amici dei sunt in perenni gloria. Propter hec et huiusmodi omnia eorum cognitio erit eis dolorosa.

Qualiter grauissima erit damnatorum penam quod illorum desiderium nunquam implebitur: et quod est quod ipsi appetunt. Capm. ij.

Ecunda ratio ostendens grauiter pene damnatorum de contrariationis. Fertur namque eorum voluntas ad desiderandum ea quorum finem semper euenit.

Primum est beatitudinis participatio.

Secundum peccati delectatio.

Tertium sui annihilatio.

Primum quod damnati appetunt est beatus

dinis participatio. Nam secundum Richar. in iij. dist. l. cum peccatum. (vt Aug. dicit. xix. de ciu. dei. c. xij.) delere non possit extrinsecus naturae vestigia: in damnatis remanet aliqua naturalis cognitio et appetitus naturalis. Cum ergo primus motus naturalis appetitus sit respectu finis in generali: quod secundum philosophum. vij. Ethic. c. xij. finis est principium in appetibilibus et agibilibus: sequitur quod damnati naturaliter appetunt finem in generali. Sed vltimus finis est beatitudo. Sequitur ergo quod naturaliter appetunt beatitudinem in generali: quod quibus appetitibus debili et erili. Sed hic naturalis appetitus in his ex deliberatiua voluntate quod ad hoc peruertitur: quod bonum quod naturaliter appetunt sub circumstantiis malis appetunt. Nec est iste appetitus ad eorum completionem: sed magis ad afflictionem. Naturaliter enim appetere quod appetens videt se non consequi posse magna est afflictio appetentis. Secundum autem philosophum. ij. ij. q. xvj. In damnatis nulla est spes beatitudinis consequende: quam sicut de ratione beatitudinis est vt in ipsa quiete voluntas taliter quod beati sciant certitudinaliter se nunquam beatitudinem amissuros. Ita de ratione damnationis est vt in ipsa molestetur voluntas: sic vt damnati certitudinaliter sciunt se nunquam beatitudinem adepturos. Secundum quod damnati appetunt est peccati delectatio. Melent enim se non peccasse: et illud est impossibile. Veruntamen dicit dominus Boetius. dist. l. iij. lib. q. mala voluntas dicit dupliciter: scilicet actus et habitus. Timor ergo seruilis damnatis non aufert habitum male voluntatis: sed aufert actum. Iste enim non vult luxuriari: quod timet puniri de ipsa: tamen voluntate habitus non aufert: quod si separaretur impunitas vti quis vellet luxuriari. Sic est intelligendum in damnatis: quod dolor penalis aufert ab ipsorum voluntate actum volendi peccare: quod reuera damnati non appetunt luxuriari nec dominari propter penas quas ex illis actibus sentiunt se incurrisse: habet tamen

Seria. VI. in sexagesima.

habitu male volūtatē per quē appetent peccare si non crederēt ex hoc puniri. Dammati ergo vellent se non peccasse: non propter hoc quod peccatum eis displiceat: quia iniustum: sed quia displicet etiam pena iusta. Et ideo malā habēt volūtatē: hoc volēdo: et ideo adhuc vivit in eis volūtas peccandi: licet dolore penarū impediat ne crearet in actū suū. Tertium quod dānati appetunt est sui annihilatio. Et circa hoc varie opinati sunt etiā magistri doctores: an scilicet dammati vellēt nō esse. Quidā magistri dicūt quod dammati non possunt velle nō esse: quia hoc nō est appetibile nec per accidens nec per se. et allegant Augustinum in libro de libero arbitrio dicentē: Si quis dixerit non esse quod miserum esse me mallem: respondeo mentiris. Insuper et Aristoteles in ij. de anima dicit. Oīa appetūt esse: et illius causa agūt quicquid agūt secundum naturā. Et idē Augustinus in libro de libero arbitrio. Considera quantū bonus est esse: quod et beati et miseri volunt. Et idē. rj. li. de civi. dei. c. lxxvij. inquit: Ita dō vi quadā naturali ipsum esse tocūm dūm est: ut nō ob aliud et hi qui miseri sunt nolint interire. Et paulo inferius ait: Quid animalia oīa etiam irrationalia quibus nō est datū ista cogitare: ab imminētia draconibus vsq; ad exiguos vermiculos. Nōne se esse velle atq; ob hoc interitum fugere oībus quibus possunt moribus indicant? Est adhuc in promptu ratio talis quod preelectio supponit electionem. Sed nō esse nō est eligibile: quia omne eligibile habet apparentiā boni: sed ipsum nō esse nō h̄z apparentiā boni: quia quod apparet bonū apparet esse: ergo nō. Alij autem doctores ut doctor subtilis Richardus de media villa. et dñs Bona. dist. ljj. iij. dicunt quod dammati vellēt non esse: non volūtatē naturā: licet quia id velle nō possunt: quia esse in pena melius est quod nihil esse: cū in nihilitate nulla penitus sit bonitas. Et sicut dicit Philosophus. ij. de generatione. In oībus in quibus est esse melius est desiderare naturam: loquēdo de melioritate natu-

rali. Volunt ergo dammati se non esse volūtatē deliberatiua: nō per se: sed per accidens: in quā scilicet ad nō esse sequitur carētia pene quā per se appetūt. Vidēt enim ex suo esse quod nō possunt cōsequi delectationē nec utilitatē: nec per suū esse vidēt posse acquirere aliquod bonum: ideo nō est mirum si tali esse vellent carere ut malis que essendo patiuntur carerent. Nam non tū bonū est per se obiectum volūtatē: sed etiam carētia mali. Quis nō primo. Quapropter dicitur v. Ethico. c. vj. quod in boni ratione fit minus malū ad maius malum: quia minus malū magis est eligibile maiori. Et ratione huius carētie mali non esse per esse apprehensum potest esse: dammate volūtatē obiectum. Et quibus colligimus hāc secundā opinionē sequētes quod tāta pena dānati verentur ut si possibile esset vellēt nō esse. Et hoc est quod Iohannes dixit Apoc. ij. In diebus illis erent homines mortem et non inueniēt eam: desiderabunt mortem et fugiet mors ab eis. Et Augustinus in libro de miseria huius mundi dicit. O mors quā dulcis es quibus tam amara fuisti. Te solum desiderant qui te vehementer oderant. Et si queratur cur deus dānatos esse nō puniat et ad nihilū redigit. Respondet Theobaldus. s. ij. q. lxxvij. ar. iij. in solutione primi argumētū: quod hoc est propter tres causas. Prima est: quia redigi in nihilum eum qui peccat nō conuenit diuine iusticie: quia repugnat perpetuitati pene que est secundum diuinā iusticiā. Secunda est: quia esse presupponitur ad meritū et demeritū. Tertia ratio est: quia per inordinationē peccati esse nō tollit vel corrumpitur. Et ideo pūnatio esse: nō potest esse pena debita alicuius culpe. Dicit tū metaphoicē in nihilū redigi. secundum illud ps. xij. Ad nihilū deducet est in prospectu eius malignus: quia scilicet spūalib; bonis pūnat. Et s. l. c. lxx. xij. Si charitatē nō habuerit nihil suū. Quod grauissima erit pena dānatorū eo quod erūt desperati: nec suffragia ecclesie possunt eis p̄esse aut cōitari. Cap. iij.

Erra ratio ostēdēs grauis
tatem pene dānatoꝝ dicitur
desperatio. Nam inter tot
asperrima mala hoc eis vni
supadditum adauget ipsoꝝ
dolores: qꝫ videlꝫ desperati sunt sciētes
et experiētes nullo ecclie suffragio eorū
penā posse mitigari. Nā si colligerētur
in vni oēs lachryme: oēs orationes: oīa
ieiunia: oīa qꝫ pietatis opa quocūqꝫ
iustoꝝ qui in hoc mūdo placuerūt deo
et offererētur pro vno dānato: nihil ei p
desissent. Et licz quidam canoniste dixer
int qꝫ suffragia ecclie licet non p̄sint
dānatis quantū ad liberationē a pena:
profunt tñ quātum ad aliquam mitiga
tionē siue alleviationem. Cōtra eos est
sentētia theologoz. xlv. dist. iij. libi di
cētium: qꝫ suffragia ecclie nullo modo
profunt dānatis eo qꝫ sunt extra chari
tate: et cum nō sint ad vitā ordinari: nec
possunt beatitudie participare nō sunt
et charitate diligēdi. Charitas autē est
que facit suffragiū acceptabile. Ob qd
suffragia ip̄s nihil p̄sunt. hec Rich.
Ideo dicit. xij. q. ij. s. pro obeuntibus.
Pro obeuntibus quippe consuluisse cog
nosceris si liceat p̄ eis oblatiōes offer
ri. Sancta sic tenet ecclia vt quisqꝫ p
mortuis vere ch̄istianis offerat oblatio
nes: atqꝫ presbyter memoriā eoz faciat.
Et qūs omnes peccatis subiaceamus
cōgruit vt sacerdos pro mortuis catho
licas memoriā faciat et intercedat: nō
tamen pro impijs qūs ch̄istiani fue
runt: tale quid agere licebit. hec ibi. Et
idē ponitur in. c. cuz marihe. ex de cele.
missa. Sed cōtra hanc opinionem indu
cūt aliqui exēplum Traiani: de quo les
gitur in vita beati Gregorij: qꝫ cū quos
dam die ipse festinaret ad bellū vidua
quedam occurrit ei dicens: Obsecro vt
sanguinē filij mei innocenter perempti
vindicare digneris. Lunz Traianus si
sanus reuerteretur dixisset se vindica
re: vidua dixit: Et quis mihi hoc presta
bit si tu in prelio mortuus fueris? Trai
anus respōdit. Ille qui post me impe

rabit. Cui vidua. Et quid tibi proderit
si alter mihi iusticiā fecerit? Traianus dix
it: Utiqꝫ nihil. Et vidua. Nōne inquit
meū est vt tu mihi iusticiā facias qꝫ al
teri hāc transmittas? Tūc traianus pie
cōmotus de equo descendit: et vidue ius
ticiā ministravit. Fertur nāqꝫ qꝫ dū sis
lius Traiani p̄ vibē equitādo nimis las
sue discurreret: filiū vidue interemit.
et Traianus filiū suū qui hoc fecerat vi
due loco filij sui defuncti tradidit: et ma
gnifice ipsaz dotavit. Dū igit quādā vi
ce defuncto Traiano Gregorij p̄ forum
traiani trāsiret: et ei? māsuētudinis res
cordatus fuisset ad sancti Petri basilicā
uenit: et ibidē p̄ ei? errore amarit
sime fleuit. Tūc sibi diuinitus respōdit
est. Ecce penitiōē tuā cōpleui: et Traia
no penā eternā peperci. Decetero autē
caue ne p̄ dānato aliquo p̄ces fundas.
Damascenus autē in quodā suo sermo
ne dicit: qꝫ Gregorij audiuit vocē cū di
uinitus alloquerē: Vocē tuā audiui et
Traiano veniam do. Patet ergo ex hoc
exēplo qꝫ oratio Gregorij profuit traia
no dānato. Sed sup hoc diuersi diuersa
sunt opinati. Aliqui em̄ dixerūt qꝫ Tra
ianus fuit reuocat? ad vitā vbi gratiaz
cōsecutus est: et veniā meruit: et sic glo
riā obtinuit. Alij autē dixerūt qꝫ aia tra
iani nō fuit simplr a reatu pene eterne
absoluta: sed ei? pena vsqꝫ ad tēpus: scz
vsqꝫ ad diē iudicij fuit suspēsa. Alij autē
inquiunt sicut est Johannes diaconus
qui vitā beati Gregorij descripsit qꝫ nō
legitur orasse sed fleuisse: et frequenter
deus misertus concedit qd homo qūs
desiderans petere non presumit. Iō aīa
traiani nō fuit ab inferno liberata et in
paradiso reposita: sed tātum ab inferni
cruciatibus facta exempta. Potest em̄
anima et i inferno existeret: et inferni cru
ciatus per dei misericordiā nō sentire.
Aliorum tamen opinio communior est
et verior: qꝫ traianus et a pena libera
tus et ad gloriam sit assumptus oratio
ne beati Gregorij. Quod non est factus
fm̄ communem legem: sed fm̄ dispens
f iij

Sabbato post sexagesimā.

sationē diuine sapiētīe: que p̄uidentis
Gregg. oraturum pro traiano nō dāna-
uit ipm̄ per diffinitiuā sententiā. Et
ideo nō est dicēdum ex illo exēplo vno
et singulari q̄ dānatis per diffinitiuā
sententiā ecclesie suffragia profunt cum
nec i minimo possint fauere. Quin im-
mo audiēdū est salubre documētum et
obseruandū sapiētis. Eccl̄s. ix. Q̄dēq̄
inquit potest manus tua facere: instan-
ter opare: quia nec opus nec ratio nec
scientia nec sapientia erunt apud infe-
ros quo tu properas. O igitur dolēda
dānatorū pena que mitigari et adiuua-
ri nullo modo poterit: nō pprijs viri-
bus: nō lachrymis: nō diuitijs: nō ami-
corū suffragijs: nō amicorū potētia: nō
deniq̄ alta oim̄ creaturarū industria.
O timēda vindicta dei ad cuius cons-
pectū velut cera ante faciē ignis pec-
catores eliquescent. O peccatores ine-
briari dulcedine bonorū hui⁹ seculi fu-
gite irā dei: et nolite pugnare cū omni-
potenti deo: qui damnatis vt dictū est
tam tremenda cōminatur mala: a qui-
bus nos ipse per suā clemētiā liberet:
cui est honor et omnis laus et gloria p̄
infinita seculorū secula. Amen.
¶ Sabbato post dominicam in sexage-
sima de grauitate pene damnatorū ad
terrorem incorrigibilium et obstinato-
rum.

Sermo. xiiij.

Nuciabuntur
die ac nocte in secula se-
culorū. Apoc. x. Cū men-
te reuoluo quāte erūt in
inferno angustie repro-
borū: admirari plurimū
cogor: cur tādiu peccōres dissimulāt age-
re p̄niam. Et certe si de his malis de q̄-
bus loqm̄r: aut nunq̄: aut post lōgiss-
sima spacia tēporū traherent: aliquale
de sua ipenitētia excusationē haberēt.
Sed cū tā erigūū velocissimūq̄ sit hui⁹
labilis vite tps post qd̄ mali incorrigi-
biles descēdūt ad tartara: nescio qd̄ ip-
si dicere possint. Reprehēsbiles quidē

sunt p̄ sua tarditate merito redarguē-
di. Et licet in p̄cedētib⁹ expl̄cauerim⁹
multa que duras mētes domare suffi-
ciūt: tū adhuc de grauitate pene dam-
natorū nōnulla occurrunt p̄sideranda:
quorū p̄sideratione diligenti molliātur
pertinaces mētes obstinatorū peccato-
rū. ¶ Dicemus ergo q̄ grauisima est
et satis acerba pena damnatorū ad
huc triplici ratione.

Prima dicit combustio.

Secūda dicit superatio.

Tertia dicit priuatio.

¶ Qualiter dānati patiuntur acerbissi-
mam penam propter ignem inferni: et
de illius ignis terribilissimis cōditio-
nibus.

Capitulū. j.

Quāto rō qua ostēdit graui-
tas pene damnatorū dicitur cōbu-
stio. Tradentur nāq̄ dānati
miseri eternis ignib⁹ cōbure-
di. Et hoc colligit ex scripturis sacris.
Vñ Job. xi. dicit: Deuorabit eos ignis q̄
nō succenditur. Et Iudith vlti. Dabit
ignē et h̄mes i carnes eorū. Et Abachuc
q̄. Laborabūt populi in multo igne. Et
Esaie vlti. Vermis eorū nō mouetur: et
ignis eorū non extinguet. Et David in
ps. x. Pluet sup̄ petōres laqueos ignis.
Et Ezech. xxiij. In igne ire mee p̄sumpsi
eos. et Apoca. xvij. In vna die venient
plage ei⁹ mors et luctus et fames et igne
cōburet. Et Apoc. xx. Qui nō est in uen-
tus in libro vite script⁹: missus est i star-
gnū ignis. et Mat. xiiij. Erībūt angeli et
separabūt malos de medio iustorum: et
mittēt eos i caminū ignis. et Mat. viij.
Ois arbor q̄ nō facit fructū bonū exci-
det: et i ignē mittet. et Mat. xvij. Bonū
est tibi vnū oculū habētē i virā intrare
q̄ duos oculos habētē mitti in gehēnā
ignis. Et Mat. x. Cū timete q̄ h̄s p̄tāe
aiam et corpus perdere in gehēnam. Et
Mat. xxv. Ite maledicti i ignē eternū.
Verūtū de hoc igne dubitat circa tria.

Primo circa veritatem.

Secdo circa potestatem.

Tertio circa qualitatem.